

บทที่ 3

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ออกแบบการทดลองเตรียมอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการทดลอง
3. เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับวัดสมบัติทางไฟฟ้าและสมบัติทางแสงของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่สร้างขึ้น
4. เตรียมหน้ากาสำหรับระเหยสารให้ได้ลวดลายที่ต้องการด้วยวิธีการเคลือบด้วยไฟฟ้า (Electroplating)
5. ทำการสร้างไดโอดเปล่งแสงไฮบริดโดยการเปลี่ยนแปลงความหนาของชั้นสารอินทรีย์ NPB กับชั้นสารอนินทรีย์ ZnSe โดยใช้อัตราการระเหยคงที่และไม่คงที่
6. ตรวจสอบสมบัติทางไฟฟ้าและสมบัติทางแสงของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดที่สร้างขึ้น
7. วิเคราะห์และสรุปผล เพื่อเปรียบเทียบแนวโน้มความหนาของชั้น NPB และ ZnSe ที่เหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนาสร้างเป็นไดโอดเปล่งแสงไฮบริดที่มีประสิทธิภาพสูงต่อไป

3.1 ระบบระเหยสารอินทรีย์ (Organic Source Evaporation System)

ระบบระเหยสารอินทรีย์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทำการออกแบบระบบโดยห้องปฏิบัติการวิจัยควอนตัมและสารกึ่งตัวนำทางแสง (QOSLab) ดังแสดงในรูปที่ 3.1 ระบบถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถระเหยสารอินทรีย์ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสารอินทรีย์มีอุณหภูมิในการระเหิดต่ำเมื่อเทียบกับสารอนินทรีย์โดยทั่วไป ดังนั้นระบบจึงออกแบบให้สามารถควบคุมการให้อุณหภูมิกับสารอินทรีย์ได้อย่างละเอียดและแม่นยำ เพื่อให้สามารถควบคุมอัตราการระเหยของสารอินทรีย์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำและมีความสม่ำเสมอ โดยระบบทั้งหมดจะอยู่ทำงานภายใน Clean Room Class 10K และเพื่อความสำเร็จของการระเหยสารอินทรีย์ ระบบจะทำการระเหยสารในสุญญากาศสูงโดยใช้เทอร์โบโมเลกุลาร์ปั๊ม และ โรตารีปั๊มในการสร้างสุญญากาศ รวมทั้งการสร้างอุปกรณ์ทั้งหมดจะทำภายในห้องสะอาดคลาส 10000 (clean room class 10K) ดังแสดงในรูป 3.2

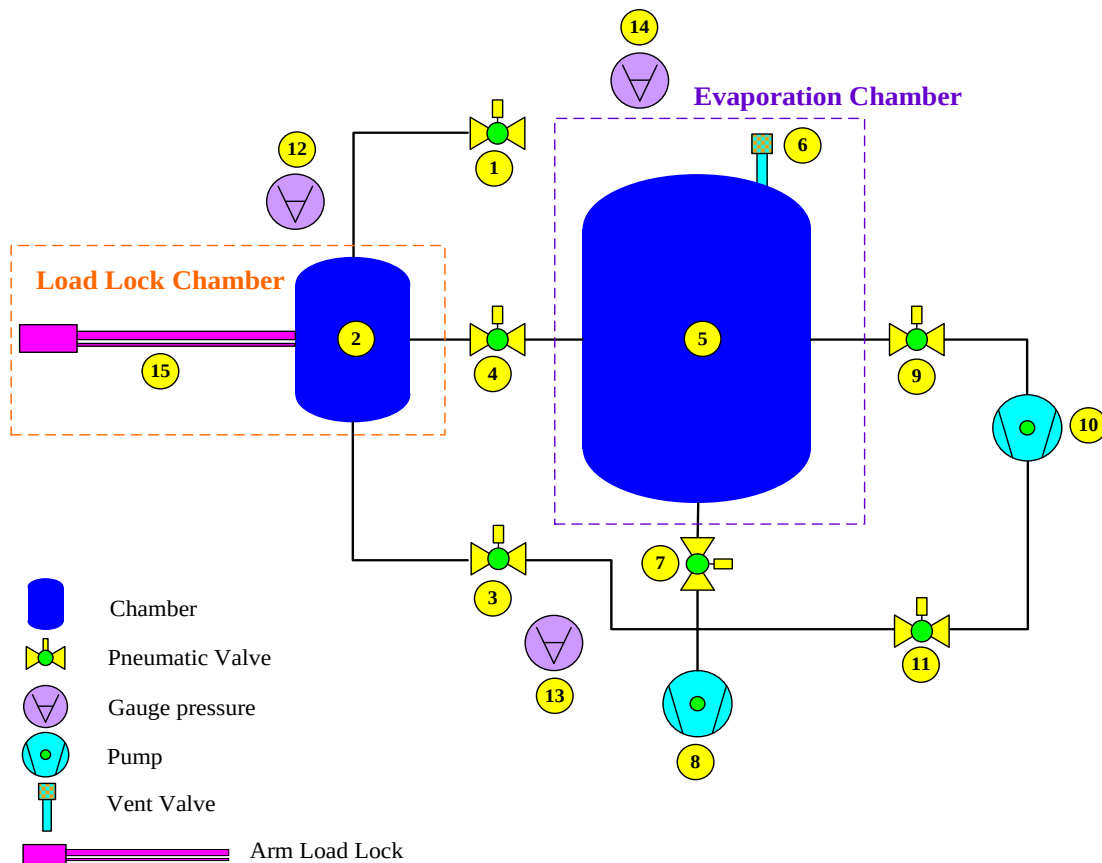
รูปที่ 3.1 ระบบระเหยสารอินทรีย์

รูปที่ 3.2 ห้องสะอาดคลาส 10000

ระบบระเหยสารอินทรีย์มีส่วนประกอบที่สำคัญดังรูปที่ 3.3

Organic Evaporation System

1. load lock vent valve (VENT VALVE)	9. high vacuum valve (HV)
2. load lock chamber	10. turbo molecular pump (TMP)
3. roughing load lock valve (LL SYATEM)	11. backing valve (BV)
4. load lock valve (LLV)	12. pirani gauge
5. evaporation chamber	13. pirani gauge
6. evaporation chamber vent valve	14. full range gauge
7. roughing evaporation chamber valve (RV)	15. arm load lock
8. rotary pump (RP)	

รูปที่ 3.3 แผนภาพระบบสุญญากาศของระบบระเหยสารอินทรีย์

ภายในห้องสุญญากาศ (vacuum chamber) ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ระบบระเหยสารอินทรีย์ (Low Temperature Evaporator System ; LTE) เป็นระบบที่ใช้สำหรับระเหยสารอินทรีย์โดยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หัวระเหยสารอินทรีย์ และ ชุดควบคุมการระเหยสารอินทรีย์ของบริษัท Kurt J. Lesker ดังแสดงในรูปที่ 3.4 และ 3.5 ซึ่งสามารถให้ความร้อนแก่สารอินทรีย์ได้อย่างทั่วถึงสม่ำเสมอ มีเทอร์โมคัปเปิล type K ในการตรวจวัดค่าอุณหภูมิที่สารอินทรีย์ได้รับเพื่อนำมาใช้ควบคุมอุณหภูมิที่ให้แก่สารอินทรีย์ ซึ่งระบบที่ใช้สามารถควบคุมอุณหภูมิที่ให้ได้อย่างแม่นยำ ± 0.1 องศาเซลเซียส

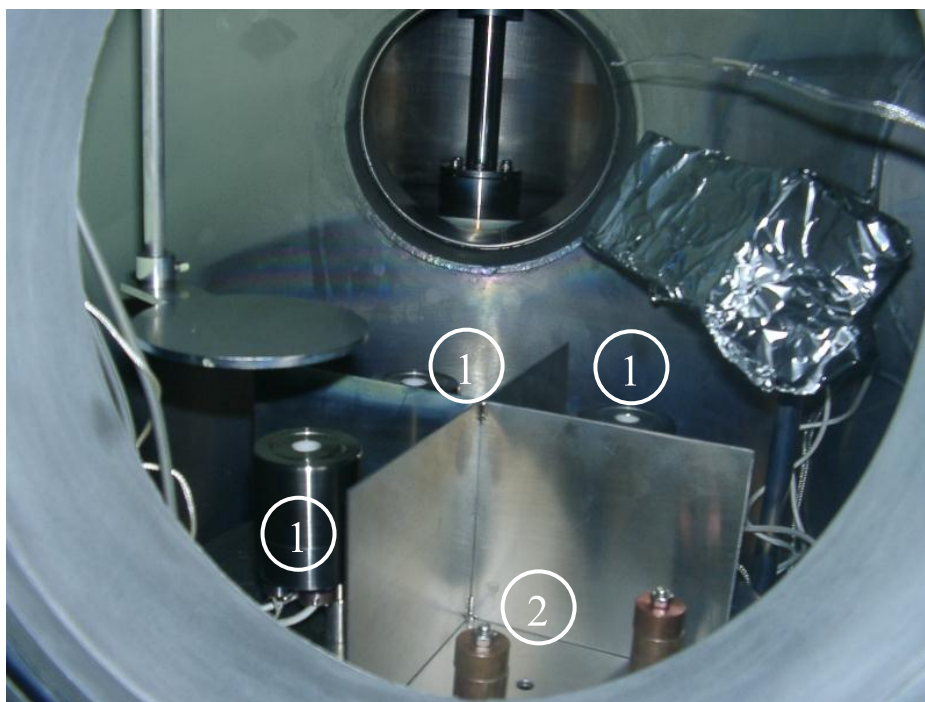

รูปที่ 3.4 หัวระเหยสารอินทรีย์

รูปที่ 3.5 ชุดควบคุมการระเหยสารของระบบระเหยสารอินทรีย์

โดยภายในห้องสุญญากาศทำการติดตั้งระบบระเหยสารอินทรีย์อยู่ทั้งหมด 3 ชุดดังรูปที่ 3.6

รูปที่ 3.6 อุปกรณ์ภายในห้องสุญญากาศสูง 1

2. ระบบระเหยสารด้วยความร้อนเป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อทำการระเหยจั่วไฟฟ้าที่ใช้ในการสร้างไดโอดเปล่งแสงสารอินทรีย์ดังรูปที่ 3.4

3. ระบบตรวจวัดความหนาของฟิล์มบาง ความหนาของฟิล์มบางถูกตรวจสอบความหนาโดยใช้ผลึกควอตซ์ของ INFICON ดังแสดงในรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 ผลึกควอตซ์

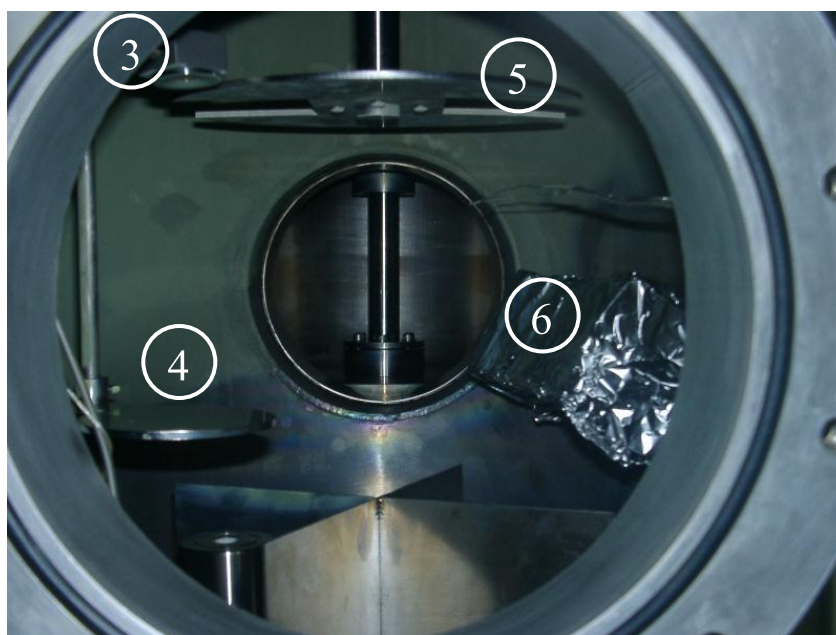
ทำหน้าที่ตรวจวัดความหนาของสารที่กำลังระเหยโดยจะทำการวัดจากค่าความถี่การสั่นของคริสตอลที่มีค่าลดลงเมื่อมีสารมาเคลือบเกาะที่ผิวของคริสตอลมากขึ้น โดยความถี่ที่ได้จะคำนวณอัตราการระเหยสารและความหนาโดย XTM/2 Thin Film Deposition Monitor ของ

INFICON แสดงดังรูปที่ 3.8 โดยที่อุปกรณ์ 3, 4, 5 และ 6 ภายในห้องสุญญากาศแสดงดังรูปที่ 3.9

รูปที่ 3.8 เครื่องแสดงผลความหนาฟิล์มบาง

4. ชุดเตอร์มีหน้าที่ในการเปิด-ปิดไอระเหยของสารที่จะขึ้นไปเกาะฐานรองรับ
 5. ตัวยึดจับฐานรองรับมีหน้าที่ใช้ยึดจับฐานรองรับที่ใช้และสามารถทำการหมุนได้
- ขณะที่ทำการระเหยสาร

รูปที่ 3.9 อุปกรณ์ภายในห้องสุญญากาศสูง 2

6. ชุดให้ความร้อนแก่ฐานรองรับเป็นระบบที่ให้ความร้อนแก่ฐานรองรับโดยหลอดไฟควอทซ์ และมีเทอร์โมคัปเปิลที่สามารถวัดอุณหภูมิของฐานรองรับได้

3.2 สมบัติสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่ใช้ในการสร้างไดโอดเปล่งแสงไฮบริด

3.2.1 สมบัติทางกายภาพของสารกึ่งตัวนำอินทรีย์ซิงค์ซีลีไนด์

ในงานวิจัยนี้ใช้สารกึ่งตัวนำอินทรีย์ ZnSe ความบริสุทธิ์ 99.995 จากบริษัท Alfa Aesar มีสมบัติแสดงในตาราง 3.1 และรูปที่ 3.10

ตารางที่ 3.1 แสดงสมบัติของสารกึ่งตัวนำอินทรีย์ซิงค์ซีลีไนด์

ชื่อสารอนินทรีย์	ZnSe
ชื่อทางเคมี	Zinc Selenide
สูตรเคมี	ZnSe
Molecular Weight	144.34 g/mole
จุดหลอมเหลว	> 1100 °C
ความหนาแน่น	5.65 g/cm ³
ลักษณะทางกายภาพ	ผลึกสีเหลือง
conduction band	4.0. eV
valence band	6.8 eV
Hole Mobility	-
Electron Mobility	< 600 cm ² /Vs
Dielectric constant	8.5

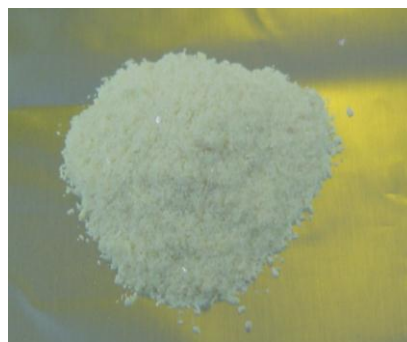
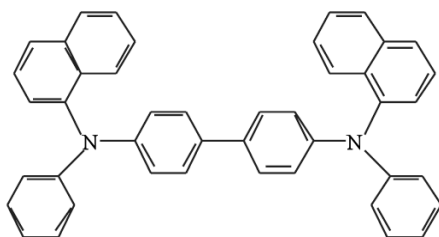
รูปที่ 3.10 ผลึกสารกึ่งตัวนำอินทรีย์ซิงค์ซีลีไนด์ (ZnSe)

3.2.2 สมบัติทางกายภาพของสารกึ่งตัวนำอินทรีย์ NPB

ในงานวิจัยนี้ใช้สารอินทรีย์ NPB จากบริษัท Luminescence Technology มีสมบัติแสดงในตาราง 3.2 และในรูป 3.11

ตารางที่ 3.2 แสดงสมบัติของสารกึ่งตัวนำอินทรีย์ NPB

ชื่อสารอินทรีย์	NPB
ชื่อทางเคมี	N,N'-di(naphthalen-1-yl)-N,N'-diphenyl-benzidine
สูตรเคมี	$C_{44}H_{32}N_2$
Molecular Weight	588.72 g/mole
จุดหลอมเหลว	280~282 °C
Thermal Gravimetric Analysis	Weight loss<0.5% at 340 °C
ลักษณะทางกายภาพ	ผงสีขาว-เหลืองอ่อน
Glass Transition Temperature (T_g)	95 °C
HOMO	5.2 eV
LUMO	2.1 eV
Hole Mobility	$3 \times 10^{-4} \text{ cm}^2/\text{Vs}$
Electron Mobility	-

รูปที่ 3.11 โครงสร้างสารอินทรีย์ NPB

3.3 การเตรียมฟิล์มบางอินเดียมทินออกไซด์ (ITO) บนฐานรองรับกระจกใส

ฟิล์มบางอินเดียมทินออกไซด์ที่ใช้เป็นขั้วไฟฟ้าบวกในงานวิจัยนี้จะถูกเตรียมบนฐานรองรับกระจกใส Super Frost ด้วยระบบอาร์เอฟแมกนีตรอนสปัตเตอร์ริงแบบเทคนิคควบคุมเวลาก๊าซ แสดงดังรูปที่ 3.12 โดยมีเงื่อนไขในการปลูกดังนี้

- RF Power 30 Watt
- อัตราการ Flow gas Ar 9 Standard Cubic Centimeters per Minute (SCCM)
- Timing ปลดปล่อยแก๊ส Ar 50 วินาที หยุดปล่อย 2 วินาที
- ระยะระหว่างเป้าเคลือบกับแผ่นฐานรองรับ 5 ซม.
- Based Pressure 1×10^{-6} มิลลิบาร์
- Sputtering Pressure 3.0×10^{-3} มิลลิบาร์
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

รูปที่ 3.12 ระบบ อาร์ เอฟ แมกนีตรอนสปัตเตอร์ริง

โดยสมบัติของ ITO ที่ได้จะมี

- ความหนา 200 นาโนเมตร
- ความต้านทานเชิงแผ่นประมาณ 10 โอห์ม/□
- Timing ปลดปล่อยแก๊ส Ar 50 วินาที หยุดปล่อย 2 วินาที

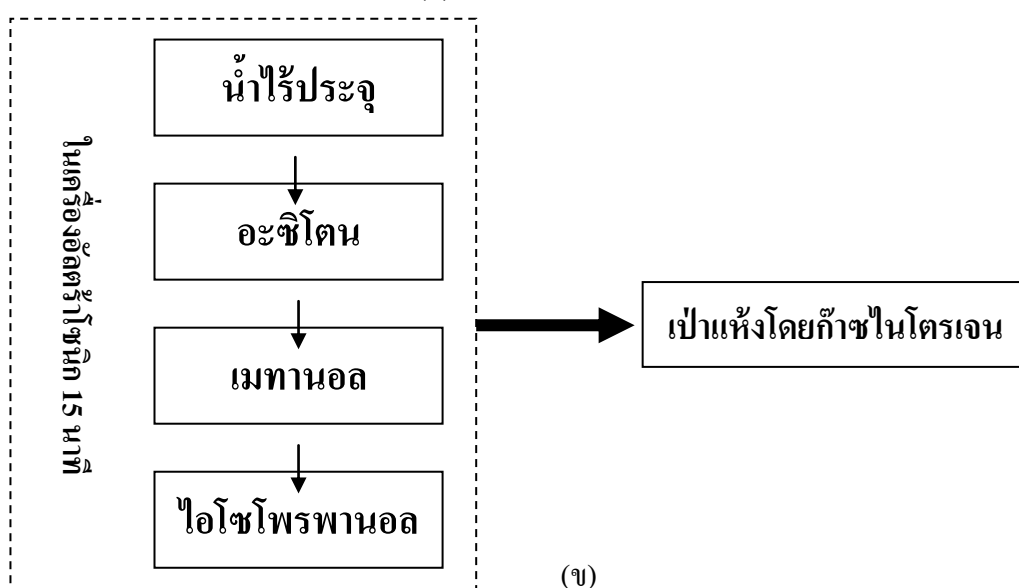
3.4 การทำความสะอาดฐานรองรับอินเดียมทินออกไซด์

ก่อนที่จะทำการระเหยสารอินทรีย์ลงบนฐานรองรับอินเดียมทินออกไซด์จะมีขั้นตอนการทำความสะอาดเพื่อล้างสิ่งสกปรก ผุ่นละออง และคราบไขมันที่ปนเปื้อนบนพื้นผิวซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการหลุดลอกของฟิล์ม โดยขั้นตอนการทำความสะอาดแสดงดังรูป 3.13 เริ่มจาก

1. ล้างฐานรองรับด้วยน้ำไร้ประจุ (DI water) ในเครื่องอัลตราโซนิก เป็นเวลา 15 นาที
2. ล้างฐานรองรับด้วยอะซิโตน (Acetone; CH_3COCH_3) ในเครื่องอัลตราโซนิก เป็นเวลา 15 นาที
3. ล้างฐานรองรับด้วยเมทานอล (Methanol; CH_3OH) ในเครื่องอัลตราโซนิก เป็นเวลา 15 นาที
4. ล้างฐานรองรับด้วยไอโซโพรพานอล (Isopropanol; $(\text{CH}_3)_2\text{CHOH}$) ในเครื่องอัลตราโซนิกเป็นเวลา 15 นาที
5. หลังจากนั้นทำการเป่าให้แห้งโดยใช้ก๊าซไนโตรเจน (N_2)

(ก)

(ข)

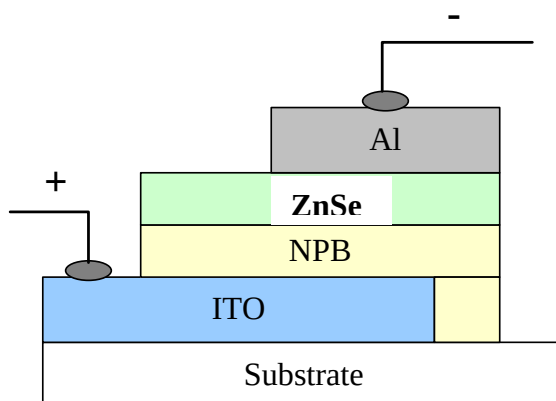
รูปที่ 3.13 (ก) แสดงสารเคมีและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำความสะอาดฐานรองรับ ITO

(ข) ขั้นตอนการทำความสะอาดฐานรองรับ ITO

3.5 การสร้างไดโอดเปล่งแสงไฮบริดสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์โครงสร้าง

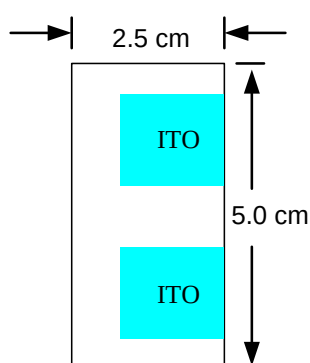
ITO/NPB/ZnSe/Al

โครงสร้างของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่ใช้ในการวิจัยเป็นโครงสร้างแบบสองชั้น ซึ่งประกอบด้วยชั้นส่งผ่านโฮลซึ่งเป็นสารอินทรีย์ NPB และชั้นส่งผ่านอิเล็กตรอนเป็นสารอนินทรีย์ ZnSe โดยมีขั้วไฟฟ้าโปรงแสง ITO และโลหะอลูมิเนียมเป็นขั้วไฟฟ้าแอโนดและแคโทดตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 3.14

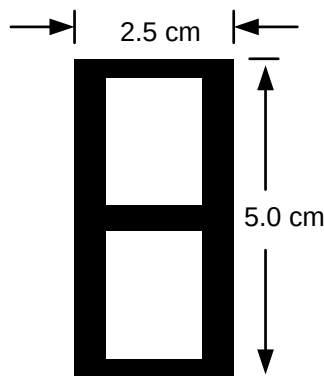

รูปที่ 3.14 โครงสร้างไดโอดเปล่งแสงไฮบริด ITO/NPB/ZnSe/Al

ขั้นตอนการสร้างไดโอดเปล่งแสงไฮบริดเริ่มจากนำฐานรองรับ ITO บนกระจกสไลด์ที่ผ่านการทำความสะอาดแล้วดังรูปที่ 3.15 มาติดหน้ากากสำหรับระเหยสารอินทรีย์และอนินทรีย์ดังรูปที่ 3.16 หลังจากนั้นนำ ITO ซึ่งติดหน้ากากระเหยสารแล้วเข้าห้องสุญญากาศเพื่อทำการระเหยชั้นสารอินทรีย์และอนินทรีย์ตามลำดับ

รูปที่ 3.15 ลวดลาย ITO บนฐานรองรับกระจก

รูปที่ 3.16 หน้ากากสำหรับระเหยสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์

ในการศึกษาจะได้ทำการระเหยสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์โดยแบ่งเป็น 2 เงื่อนไขได้แก่

3.5.1 เงื่อนไขการเตรียมสารอินทรีย์และอนินทรีย์ด้วยอัตราการระเหยสารไม่คงที่

เป็นการระเหยสารให้ได้ความหนาที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราการระเหยขณะทำการระเหยสาร โดยทำการระเหยสารอินทรีย์ NPB ด้วยระบบระเหยสารอินทรีย์ โดยเปลี่ยนแปลงความหนาของ NPB เป็น 30 และ 50 นาโนเมตรโดยเงื่อนไขการระเหยสารเป็นดังนี้

- Base Pressure ประมาณ 3×10^{-6} mbar
- Evaporation Rate ประมาณ $1-3 \text{ Å/s}$
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

หลังจากนั้นทำการระเหยสารอนินทรีย์ ZnSe ด้วยระบบระเหยสารด้วยความร้อน โดยเปลี่ยนแปลงความหนาของ ZnSe เป็น 15, 30 และ 50 นาโนเมตร

- Base Pressure ประมาณ 3×10^{-6} mbar
- Evaporation Rate ประมาณ $1-3 \text{ Å/s}$
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

3.5.2 เงื่อนไขการเตรียมสารอินทรีย์และอนินทรีย์ด้วยอัตราการระเหยสารที่คงที่

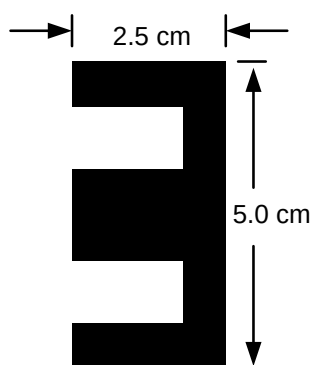
เป็นการระเหยสารให้ได้ความหนาที่ต้องการโดยพยายามควบคุมอัตราการระเหยของสารให้คงที่ตลอดการระเหยสาร โดยทำการระเหยสารอินทรีย์ NPB ด้วยระบบระเหยสารอินทรีย์โดยเปลี่ยนแปลงความหนาของ NPB เป็น 30 และ 50 นาโนเมตรโดยเงื่อนไขการระเหยสารเป็นดังนี้

- Base Pressure ประมาณ 3×10^{-6} mbar
- Evaporation Rate ประมาณ $0.5 \text{ A}^\circ/\text{s}$
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

หลังจากนั้นทำการระเหยสารอินทรีย์ ZnSe ด้วยระบบระเหยสารด้วยความร้อน โดยเปลี่ยนแปลงความหนาของ ZnSe เป็น 15, 30 และ 50 นาโนเมตร

- Base Pressure ประมาณ 3×10^{-6} mbar
- Evaporation Rate ประมาณ $0.5 \text{ A}^\circ/\text{s}$
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

หลังจากทำการระเหยชั้นสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ทั้งสองเงื่อนไขเรียบร้อยแล้ว จะได้นำมาทำการระเหยขั้วไฟฟ้าแคโทดโลหะอลูมิเนียม โดยนำหน้ากากสำหรับระเหยสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ออก จากนั้นนำหน้ากากสำหรับระเหยขั้วโลหะอลูมิเนียม ดังรูปที่ 3.17 มาติดตั้ง

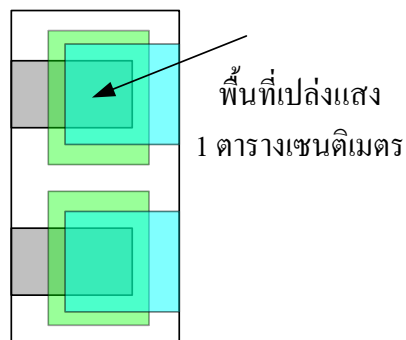

รูปที่ 3.17 หน้ากากสำหรับระเหยขั้วโลหะอลูมิเนียม

ทำการระเหยขั้วไฟฟ้าอลูมิเนียม ด้วยระบบระเหยสารด้วยความร้อน โดยมีเงื่อนไขในการระเหยสารดังนี้

- Base Pressure ประมาณ 4×10^{-6} mbar
- Evaporation Rate ประมาณ $>20 \text{ A}^\circ/\text{s}$
- ความหนา 150 นาโนเมตร
- ไม่มีการให้อุณหภูมิแผ่นฐานรองรับ

ไดโอดเปล่งแสงไฮบริดสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่สร้างเสร็จจะมีพื้นที่เปล่งแสง 1 ตารางเซนติเมตรดังรูปที่ 3.18 จากนั้นนำไดโอดเปล่งแสงไฮบริดที่สร้างขึ้นไปทำการตรวจวัดสมบัติทางไฟฟ้าและสมบัติทางแสงต่อไป

รูปที่ 3.18 ไดโอดเปล่งแสงไฮบริดที่สร้างเสร็จแล้วมีพื้นที่เปล่งแสง 1 ตารางเซนติเมตร

3.6 การตรวจสอบสมบัติทางไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดโครงสร้าง

ITO/NPB/ZnSe/Al

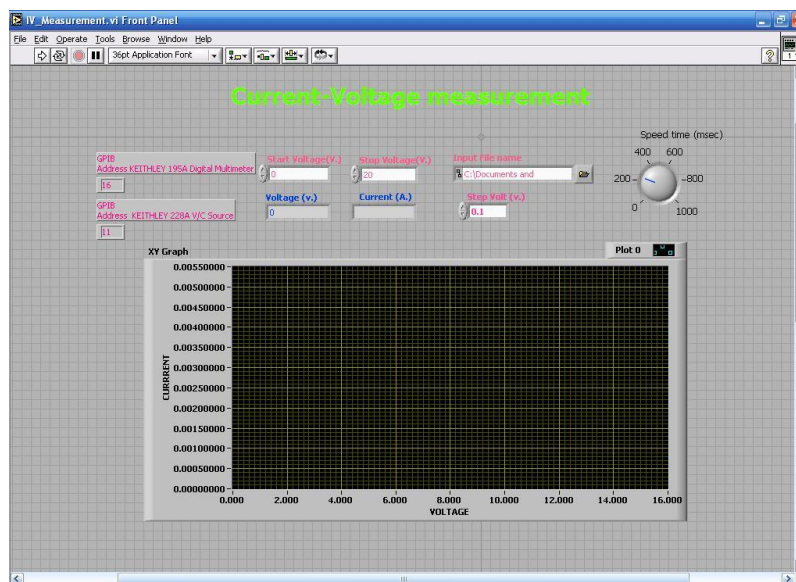
การตรวจสอบสมบัติทางไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดจะทำโดยระบบวัดค่ากระแสและความต่างศักย์ (current-voltage measurement system) ที่จัดขึ้นในห้องปฏิบัติการโดยใช้ KEITHLEY 228 voltage/current source เป็นเครื่องจ่ายความต่างศักย์ให้แก่ไดโอดเปล่งแสง และ KEITHLEY 195A digital multimeter เป็นเครื่องวัดค่ากระแสที่ผ่านไดโอดเปล่งแสง โดยระบบวัดจะถูกควบคุมโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เขียนโดยใช้โปรแกรม Labview ผ่านทาง port G-PIB ดังแสดงในรูป 3.19

(ก)

(ข)

(ค)

รูปที่ 3.19 ระบบตรวจวัดสมบัติทางไฟฟ้าที่ใช้ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกระแสที่ไหลผ่านไดโอดเปล่งแสงและความต่างศักย์ที่จ่ายให้กับตัวไดโอดเปล่งแสง

(ก) KEITHLEY 228 voltage/current source (ข) KEITHLEY 195A digital multimeter (ค) โปรแกรมควบคุมการวัดสมบัติทางไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสง

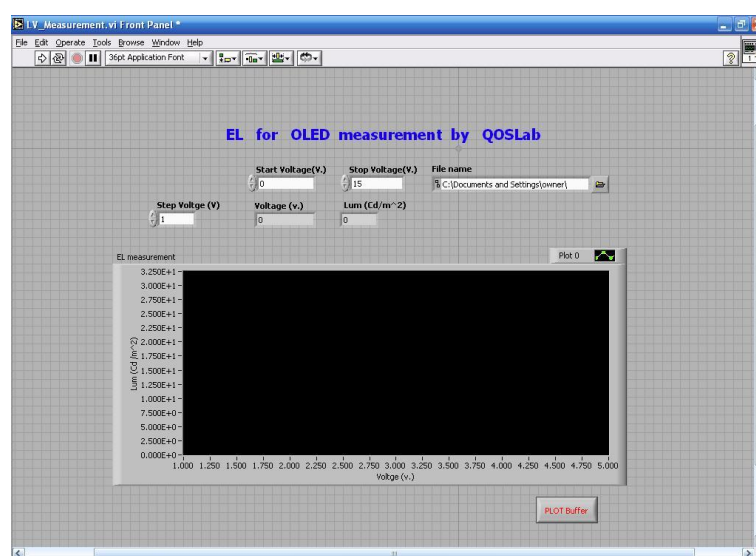
3.7 การตรวจสอบสมบัติทางแสงของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดโครงสร้าง

ITO/NPB/ZnSe/Al

การตรวจสอบสมบัติทางแสงของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดจะทำโดยระบบวัดค่าความส่องสว่างและความต่างศักย์ของไดโอดเปล่งแสง (luminance-voltage measurement system) ที่จัดขึ้นในห้องปฏิบัติการโดยใช้ KEITHLEY 228 voltage/current source เป็นเครื่องจ่ายความต่างศักย์ให้แก่ไดโอดเปล่งแสง และ กล้องวัดความส่องสว่าง (luminance meter) รุ่น LS-110 ของบริษัท KONICA - MINOLTA เป็นเครื่องวัดค่าความสว่างของไดโอดเปล่งแสง โดยการวัดจะถูกควบคุมโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เขียนโดยใช้โปรแกรม Labview ผ่านทาง port GPIB และ RS-232 ดังแสดงในรูป 3.20 และ 3.21

รูปที่ 3.20 ระบบตรวจวัดสมบัติทางแสงที่ใช้ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความสว่างของไดโอดเปล่งแสงและความต่างศักย์ที่จ่ายให้กับตัวไดโอดเปล่งแสง

รูปที่ 3.21 โปรแกรมควบคุมการวัดสมบัติทางแสงของไดโอดเปล่งแสง

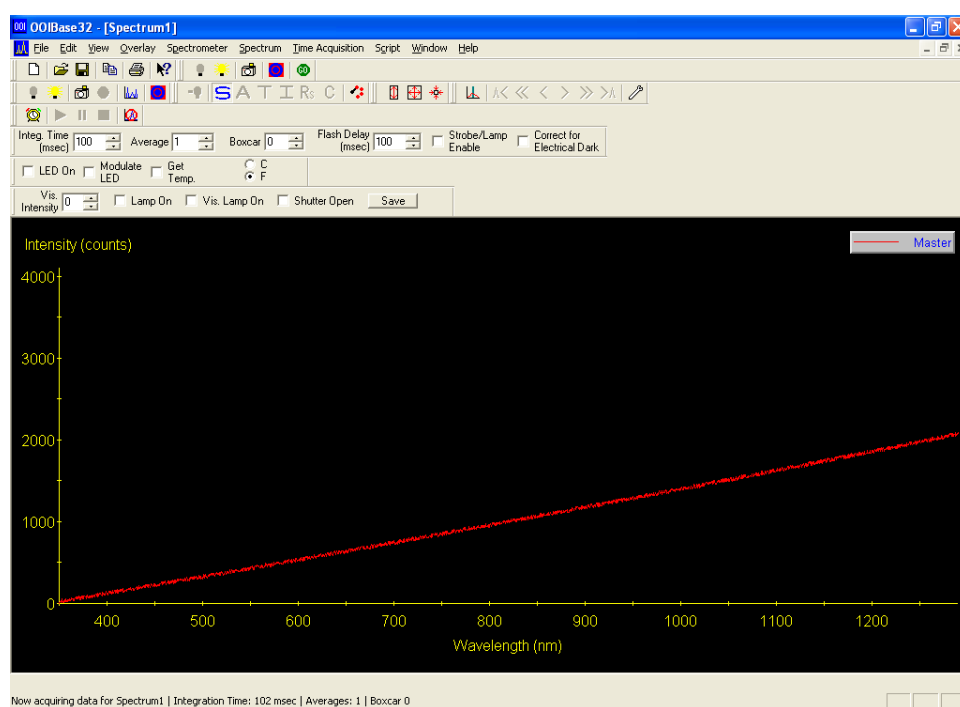
3.8 การตรวจสอบสเปกตรัมการเปล่งแสงด้วยไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสงไฮบริด

โครงสร้าง ITO/NPB/ZnSe/AI

สเปกตรัมการเปล่งแสงด้วยไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสงไฮบริดจะถูกตรวจสอบโดยใช้เครื่อง Spectrofluorometer ของ Ocean Optics รุ่น USB2000 โดยใช้สาย fiber optic เป็นตัวนำแสงจากไดโอดเปล่งแสงมายังตัวตรวจวัด ดังแสดงในรูป 3.22

(ก)

(ข)

รูปที่ 3.22 ระบบตรวจวัดสเปกตรัมการเปล่งแสงด้วยไฟฟ้าของไดโอดเปล่งแสงไฮบริด

(ก) USB2000 Spectrofluorometer

(ข) Software 00IBase32